

BURGERSCHAP

Lesbrief 1: Wat is Burgerschap?

WAT GAAN WE VANDAAG DOEN?

- Introductie en kennismaking
- Absenties
- Module, Boeken, methoden en andere dingen
- Lesbrief I: WAT IS BURGERSCHAP?
- Afsluiting

INTRODUCTIE EN KENNISMAKING

- Stel je zelf voor,
- Naambordje maken.

ABSENTIES

MODULE, BOEKEN, METHODEN EN ANDERE DINGEN

- Welke materialen heb je het komend jaar nodig?
- Verplicht:
  - Laptop
  - Handboek + werkboek Schokland 3.0
  - Werkdocument – via www.cledes.weebly.com
- Het werkdocument is bepalend.
- Houd de website goed in de gaten!

**Volgende les alle
materialen aanwezig.
Anders geen toegang tot
de les.**

MODULE, BOEKEN, METHODEN EN ANDERE DINGEN

Het werkdocument

- Lezen samen de inleiding – printjes uitdelen

Samenvattend

- Werkdocument is leidend!
- Docent introduceert tijdens de les de Lesbrieven
- Werkwijze
  - Voorbereidende activiteiten
  - Verplichte activiteiten
  - Keuze activiteiten
  - Docentactiviteiten

LET OP:
VANAF DIT PUNT IS ALLES RELEVANT
VOOR JE VERDERE ONTWIKKELING.
DE STOF KAN EN ZAL DUS GETOETST
WORDEN

LESBRIEF 1: WAT IS BURGERSCHAP?

- Docent gestuurde activiteit: hoorcollege Burgerschap
- Voorbereidende activiteit:
  - Kennis opdoen: aantekeningen maken
  - Kennis verwerken: 3 toets vragen bedenken
- Verplichte activiteit: Beslismatrix maken

LEERDOELEN

- ***Aan het eind van deze lesbrief kan de student:***
  - Uitleggen wat het doel is van het vak burgerschap
  - Uitleggen in eigenwoorden wat een goede burger is.
  - De kern van burgerschap benoemen
  - De inhoud van dit vak beschrijven.
  - Feiten en meningen koppelen aan heersende normen en waarden in Nederland.

DOCENT GESTUURDE ACTIVITEIT HOORCOLLEGE: BURGERSCHAP

- Maak bij dit hoorcollege aantekeningen. Dit is toets stof en onderdeel van de voorbereidende activiteiten.

WAAROM BURGERSCHAP?

- De overheid
  - Verantwoord burger leren zijn.
  - Bewust deel uitmaken van de samenleving
  - Positieve bijdrage
  - Dus: Verplicht inspannen voor burgerschap
- Gaat de overheid nu voor ons bepalen hoe wij ons moeten gedragen als burger?
  - Ja : Positieve inspanningsverwachting + wetten en regels die dus moet kennen.
  - Nee: rechtstaat + vrijheid van meningsuiting.

BURGERSCHAP?

Waar gaat het vak eigenlijk over?

- Kwalificatie eisen in het kwalificatie dossier – zoals alle vakken op het MBO
- Sociale wetenschappen als basis.

Wat is het voor vak dan?

- Meer dan maatschappijleer: persoonlijke en maatschappelijke vorming
- Het leert respect voor iedere burger, die bijzonder is! Veel dialoog en interactie
- “Burger-zijn” aanleren. Door als groep en klas “samen te leven”
- Omgaan met dilemma's. BELANGRIJK!
  - KERNDILLEMMA

KERNDILEMMA

VRIJHEID < ---- > VERANTWOORDELIJKHEID

- Beide erg belangrijke waarden
  - Waarden zijn dingen die mensen belangrijk vinden.
- Er bestaat een spanning tussen deze waarden!
- *De burger is vrij om te kiezen wat hij wil, maar dient zich tegelijk bewust te zijn van wat de gevolgen zijn van z'n keuzes.*
- Niet alleen tegenstelling maar ook versterking
- Om over na te denken
  - Is er verantwoordelijkheid zonder vrijheid?

BURGERSCHAP?

Waar gaat het vak eigenlijk over?

- Kwalificatie eisen in het kwalificatie dossier – zoals alle vakken op het MBO

Wat is het voor vak dan?

- Meer dan maatschappijleer: persoonlijke en maatschappelijke vorming
- Het leert respect voor iedere burger, die bijzonder is! Veel dialoog en interactie
- “Burger-zijn” aanleren. Door als groep en klas “samen te leven”
- Omgaan met dilemma's. BELANGRIJK!
  - KERNDILLEMMA
- Burgerschap is doen!
  - Competenties: kennis (kennen), vaardigheden (kunnen) en attitude (vinden/zijn)
- Burgerschap is de ontmoeting van de ander: pluriformiteit en complexiteit

SAMENLEVING: LEVEN MET ELKAAR

- De docent leest een stuk voor.
- Waarschijnlijk zit je op dit moment op school. Of je leest dit thuis. Twee plaatsen in de samenleving. Dat zijn niet zomaar twee plaatsen. Ze zijn op allerlei wijzen met elkaar verbonden: Om van a. naar b. te kunnen zijn er wegen aangelegd. Dat hebben 'we' samen gedaan. Die wegen hebben geld gekost. Dat hebben 'we' samen betaald. Die gebouwen: jouw huis en je school, zijn gebouwd door bouwvakkers. Om te mogen bouwen hebben ze toestemming gekregen van overheden: het Rijk, de provincie, de gemeente. Die bouwvakkers en ambtenaren hebben daarmee geld verdiend. Dat geven ze uit. Soms op dezelfde plaats als jij dat doet, bijv. in de supermarkt. Daar kom je hen tegen. Ook als je je over de weg van de ene naar de andere plaats verplaatst, kom je andere mensen tegen. Ze zijn allemaal op weg naar iets: werk, familie, vakantie, bioscoop, strand. Op al die plekken zie je het resultaat van menselijke activiteit. Je loopt of rijdt dus rond in een wereld die mensen samen vorm hebben gegeven. Als je op de weg om je heen kijkt, zie je heel verschillende mensen: verschillend gekleed, van verschillende leeftijd, verschillende huidskleur, andere welstand, tegenstrijdige belangen, onderscheidend gedrag, verschillende rollen, verscheidenheid in cultuur, godsdienstig besef, waarden en normen. Hoe kunnen al die mensen met elkaar samenleven als ze onderling zo verschillen? Hoe worden ze het eens? Hoe komen ze tot besluiten, tot een eerlijke verdeling van geld, spullen, macht, werk, ruimte? Hoe houden ze het 'een beetje gezellig' met elkaar? In hoeverre mogen mensen in dat samenleven hun eigenheid behouden, en in hoeverre moeten ze zich aanpassen aan een gezamenlijk geheel van maatschappelijke waarden?

SAMENLEVING: LEVEN MET ELKAAR

- Opdracht
- De klas als samenleving - klassikaal!
  - In a. schrijf je alle verschillen tussen mensen op die je in de klas kunt vinden;
  - in b. schrijf je alle vrijheden op die je elkaar wilt gunnen;
  - in c. schrijf je regels op waar iedereen zich aan moet houden;
  - in d. alles wat nodig is om van jullie schooltijd een hele gezellige en goede tijd te maken.

a. Verschillen	B. Ruimte
c. Afspraken	d. Gezelligheid

SAMENLEVING: LEVEN MET ELKAAR

a. Verschillen	B. Ruimte
c. Afspraken	d. Gezelligheid

VERSCHILLENDE DIMENSIES

- *Loopbaan*
  - *Actief na kunnen denken over je verdere loopbaan, studie, werk*
- De politiek-Juridische dimensie
  - Het deel uit willen en kunnen maken van politieke besluitvorming
- De sociaal culturele dimensie
  - Het deel uit willen en kunnen maken van de van de gemeenschap en een actieve bijdrage hier aan te leveren.
- De Economische dimensie
  - Het willen en kunnen bijdragen aan het arbeidsproces en zich verantwoord op te stellen als consument.
- De dimensie vitaal burgerschap
  - Het willen en kunnen nadenken over de eigen leefstijl en zorgdragen voor de eigenn fitheid als burger en werknemer.

VERSCHILLENDE THEMA'S

- Periode 1: Klant, Gast, Passagier en Ik
- Periode 2: Bedrijf, functie en werk
- Periode 3: Op Reis

- Periode 1: Politiek: besluiten en beslissen?

WAT IS EEN GOEDE BURGER?

VOORBEREIDENDE ACTIVITEIT

- Kennis opdoen
  - Aantekeningen maken en plaatsen in het werkdocument, doe dit op een eigen gekozen manier.
- Kennis verwerken
  - Bedenk 3 toetsvragen, dit mogen geen “wat is vragen” zijn

VERPLICHTE ACTIVITEIT BESLISMATRIX: WAT IS EEN GOEDE BURGER?

- Deelactiviteit A: bedenk wat iemand een goede burger maakt. Gebruik hierbij de competenties (kennen, kunnen, vinden en zijn)
  - Denken, Delen, Uitwisselen
  - Bijvoorbeeld: *Een goed burger respecteert de wet door zich er altijd aan te houden..*
- Deelactiviteit B:
  - Maak de beslismatrix - stappen staan in het werkdocument
  - Minimaal 10 criteria – geef ze een cijfer 10=heel belangrijk 1= belangrijk
  - Beoordeel: jezelf, je partner uit Deelactiviteit A en iemand uit de eigen omgeving.
  - Schrijf een conclusie.

AFSLUITING

- Neem het werkdocument nog een keer door.
- Vanaf de volgende les alle materialen mee!

BURGERSCHAP

Lesbrief 2: Wie ben ik?

Start activiteit

Lees het artikel “Leven met
elkaar”

- Waarschijnlijk zit je op dit moment op school. Of je leest dit thuis. Twee plaatsen in de samenleving. Dat zijn niet zomaar twee plaatsen. Ze zijn op allerlei wijzen met elkaar verbonden: Om van a. naar b. te kunnen zijn er wegen aangelegd. Dat hebben 'we' samen gedaan. Die wegen hebben geld gekost. Dat hebben 'we' samen betaald. Die gebouwen: jouw huis en je school, zijn gebouwd door bouwvakkers.
- Om te mogen bouwen hebben ze toestemming gekregen van overheden: het Rijk, de provincie, de gemeente. Die bouwvakkers en ambtenaren hebben daarmee geld verdiend. Dat geven ze uit. Soms op dezelfde plaats als jij dat doet, bijv. in de supermarkt. Daar kom je hen tegen. Ook als je je over de weg van de ene naar de andere plaats verplaatst, kom je andere mensen tegen. Ze zijn allemaal op weg naar iets: werk, familie, vakantie, bioscoop, strand. Op al die plekken zie je het resultaat van menselijke activiteit. Je loopt of rijdt dus rond in een wereld die mensen samen vorm hebben gegeven.
- Als je op de weg om je heen kijkt, zie je heel verschillende mensen: verschillend gekleed, van verschillende leeftijd, verschillende huidskleur, andere welstand, tegenstrijdige belangen, onderscheidend gedrag, verschillende rollen, verscheidenheid in cultuur, godsdienstig besef, waarden en normen. Hoe kunnen al die mensen met elkaar samenleven als ze onderling zo verschillen? Hoe worden ze het eens? Hoe komen ze tot besluiten, tot een eerlijke verdeling van geld, spullen, macht, werk, ruimte? Hoe houden ze het 'een beetje gezellig' met elkaar? In hoeverre mogen mensen in dat samenleven hun eigenheid behouden, en in hoeverre moeten ze zich aanpassen aan een gezamenlijk geheel van maatschappelijke waarden?

WAT GAAN WE VANDAAG DOEN?

- Start activiteit nabespreken
- Absenties
- Terugblik
  - **Allen**
    - Lesbief 1: Wat is burgerschap? – AF
  - **Meesten**
    - Lesbief 2: Wie ben ik? – Voorbereidende activiteiten AF
  - **Sommigen**
    - Lesbief 2: Wie ben ik? – Verplichte activiteit
- Afsluiting

ABSENTIES

TERUGBLIK

- Wat hebben we gedaan in de vorige les?
- Wat heb je geleerd in de vorige les?
- Welke nieuwe attitudes/meningen heb je door de vorige les?
- Wat zou je veranderen aan de vorige les?

LESBRIEF 2: WIE BEN IK? – PAG.16 WD

- Voorbereidende activiteit:
  - Kennis opdoen: opdrachten uit het werkboek + bekijken screencast
  - Kennis verwerken: samenvatting schrijven
- Verplichte activiteit: Zelfpresentatie

LEERDOELEN

- ***Aan het eind van deze lesbrief kan de student:***
  - *Uitleggen dat de identiteit uit verschillende eigenschappen bestaat*
  - *Uitleggen hoe de identiteit gevormd wordt*
  - *Uitleggen wat het zelf is en waar het uit bestaat*
  - *Verschillende zelfpresentatie technieken noemen en herkennen.*
  - *Beschrijven hoe men leert, daarbij drie technieken kennen.*
  - *Aantonen wat het verschil tussen socialisatie en opvoeding is.*

VERPLICHTE ACTIVITEIT HET ZELF

- Deelactiviteit A: Zelfconcept schema
- Deelactiviteit B: Zelfpresentatie

AFSLUITING

- Bekijk de keuze activiteiten en plan ze in.

BURGERSCHAP

Lesbrief 1: Wat is burgerschap?

Lesbrief 2: Wie ben ik?

Uitlooples

Start activiteit

Ga naar:

www.cledes.weebly.com

Burgerschapsvorming 3/4

Aftekenlijst

Vul de lijst in.

LESBRIEF 2: WIE BEN IK? – PAG.16 WD

- Voorbereidende activiteit:
  - Kennis opdoen: opdrachten uit het werkboek (28)+ bekijken screencast(filmpje)
  - Kennis verwerken: samenvatting schrijven
- Verplichte activiteit: Zelfpresentatie

WAT GAAN WE VANDAAG DOEN?

- Start activiteit nabespreken
- Absenties
- Terugblik
- Keuze activiteiten?
- Verder werken: Lesbrieff 1 + 2
- Afsluiting

ABSENTIES

TERUGBLIK

- Wat hebben we gedaan in de vorige les?
- Wat heb je geleerd in de vorige les?
- Welke nieuwe attitudes/meningen heb je door de vorige les?
- Wat zou je veranderen aan de vorige les?

KEUZEACTIVITEITEN

- Pag. 54 - Werkdocument Nieuwe versie.

BURGERSCHAP

Lesbrief 3:
Wie is de klant, gast, passagier?

Start activiteit:

Lees het artikel:

*IK WIL GEEN CULTURELE
IDENTITEIT!*

De groene Amsterdammer

WIE IS DE KLANT, GAST, PASSAGIER?

Wat is burgerschap?

Wie ben ik?

Wie is de klant, gast
passagier?

Hoe ga je om met de
klant gast passagier?

Periode I

Hoe communiceer je
met de klant gast
passagier?

Wat mag de klant gast
passagier?

Hoe verloopt
beeldvorming van de
klant, gast passagier?

WAT GAAN WE VANDAAG DOEN?

- Start activiteit nabespreken
- Lesbrief 3: Wie is de klant, gast, passagier?
  - Extra activiteit Cultuur
  - Maken: T1/H2: 1,2,3, 4, 5 V: $2a+b$ T1/H3: 1,2,3 5
  - Picture 2 Remember
  - Verplichte activiteit: Deelactiviteit A + B
- Absenties
- Keuze activiteiten?
- Afsluiting

CULTUUR

Waarde

Een idee over wat mensen in een groep belangrijk vinden.

Norm

- Een gedragsregel die binnen een groep geldt.

Gewoonte

- Iets wat je vaak op dezelfde manier doet omdat je dat gewend bent.

Traditie

- Gewoonte of een gebruik dat van de ene op de andere generatie wordt doorgegeven.

Symbool

- Teken dat een specifieke betekenis heeft binnen de tradities en gewoonten van een cultuur.

Ritueel

- Handeling die een bepaalde betekenis heeft in een cultuur.

VERPLICHTE ACTIVITEIT PLEASED 2 MEET YOU

- Interview van minimaal 10 minuten
- In tweetallen
- doorvragen

BURGERSCHAP

Lesbrief 4:

Hoe ga je om met de klant, gast, passagier?

Start activiteit:

Hoi studenten van 1b, welkom bij deze les. Ga lekker zitten, haal je spullen uit je tas, doe je telefoon weg. Pak je handboek erbij en ga hoofdstuk 1 van thema 2 (De Nederlandse samenleving) lezen in stilte.

WAT GAAN WE VANDAAG DOEN?

- Start activiteit nabespreken
- Lesbrief 4:Hoe ga je om met de klant, gast, passagier?
  - Voorbereidende activiteit: T2/H1: 1,2,3,4,5 V: 1a+b T2/H3: 1,2,3,4,5
- Absenties
- Docent gestuurde activiteit: Documentaire Typisch Nederlands
- Huiswerk
- Afsluiting

IS DE NEDERLANDER TOLERANT?

BELANGRIJKE BEGRIPPEN

- Assimilatie
- Integratie
- Segregatie
- Tolerantie
- Discriminatie
- Racisme
- Stereotype
- Vooroordeel

NOTEER IN JE AGENDA!!!

- BEGRIPPENTOETS OP 17 OKTOBER!
- Lesbrieven I tot en met 4

HUISWERK

Vorbereidende activiteit van lesbrieff 5

BURGERSCHAP

Lesbrief 4 + 5:

Hoe ga je om met de klant, gast en passagier?

Hoe communiceer je met de klant, gast en passagier?

Start activiteit:

Hoi studenten van Ib, welkom bij deze les. Ga lekker zitten, haal je spullen uit je tas, doe je telefoon weg. We starten met de begrippentoets over lesbrief 1 t/m 4

WAT GAAN WE VANDAAG DOEN?

- Begrippentoets
- Verplichte activiteit: Brochure maken
  - Voorbereidende activiteit: Lesbief 5 – interculturele communicatie
- Absenties
- Huiswerk
- Afsluiting

VERPLICHTE ACTIVITEIT - AANGEPAST

- Als klas gaan we een brochure maken over het omgaan met cultuur verschillen.
- Iedereen krijgt een land of groep toegewezen
- Over jouw land onderzoek je:
  - De omgangsvormen
  - De wijze van communiceren
  - De mogelijke botsingen met de Nederlandse cultuur

HUISWERK

- Alle activiteiten tot en met lesbrief 6 af.
- Controle aan het begin van de les